

ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ ЯК СУБ'ЄКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Денис Олександрович КОШИКОВ,

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
поліцейської діяльності та публічного
адміністрування факультету № 3
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Очевидним є те, що економічна безпека держави безпосередньо залежить від нейтралізації відповідних загроз, що деструктивно впливають на стабільність і розвиток економічного сектору. З огляду на те, що сфера економічної безпеки є комплексним багатокомпонентним явищем, перелік таких загроз відрізняється множинністю явищ, котрі окремо чи в сукупності деструктивно впливають на кожний елемент сфери економічної безпеки. Незважаючи на різноплановість таких негативних явищ і чинників, особливе місце серед них відводиться тим, що мають криміногенний характер, насамперед внаслідок вчинення правопорушень. О. І. Шайдоров серед основних загроз економічної безпеки держави виділяє криміналізацію економіки та наявність корупції в органах публічної адміністрації, пояснюючи, що «значної гостроти для економіки держави нині набуває кримінальна загроза, оскільки зводить нанівець усі зусилля з реформування національного господарства. Прикладами криміналізації української економіки є зростання корупції та посилення організованої злочинності, її проникнення в ключові галузі української економіки; приховування прибутків і ухилення від сплати податків, порушення договірних зобов'язань тощо» [1, с. 54]. Подібними є погляди І. В. Шевчука який до негативних факторів для економіки держави та кожного індивіда відносить: «зростання рівня економічної злочинності (ухилення від сплати податків, корпоративний шантаж, рейдерство, незаконне захоплення приміщень, виробничих площ, земельних ділянок тощо); «корумпованість владних інститутів» [2, с. 180-181]. Злочинність в економічній сфері, зокрема корупційні прояви як один із видів правопорушень, в результаті призводить до спотворення іміджу країни, втрати її авторитету на світовому ринку, втрачання

реальних і потенційних інвесторів і як результат - занепад національної економіки.

Обов'язок щодо протидії злочинності покладено на правоохоронні органи держави, під якими О. М. Бандурка пропонує розуміти «функціонуючі у суспільстві і державі установи й організації, основним завданням діяльності яких є забезпечення законності, боротьби зі злочинністю та іншими правопорушеннями» [3, с. 6]. Д. І. Бородін надає більш широке тлумачення поняттю «правоохоронні органи»: «державний орган, виконання яким однієї чи кількох головних правоохоронних функцій є основним у його діяльності, який характеризується окремим матеріально-технічним забезпеченням співробітників і до якого діючим законодавством пред'являються спеціальні вимоги і співробітники якого з метою ефективного виконання своїх обов'язків законами та підзаконними нормативними актами наділяються специфічними правами та обов'язками» [4, с. 50].

Роль правоохоронних органів у реалізації державної політики в сфері економічної безпеки достатньо вдало описує З. В. Гбур: «державні військові організації та правоохоронні органи в питаннях економічної безпеки мають забезпечувати територіальну цілісність і недоторканність кордонів, боротьбу з економічною злочинністю, нівелювання негативних наслідків техногенного і природного характерів; суди загальної юрисдикції мають здійснювати неупереджене судочинство у справах про злочини, що завдають шкоди економічній безпеці України» [5, с. 101-102].

Подібно різним підходам щодо з'ясування змісту зазначеної категорії відрізняються і результати наукових пошуків у напрямі їх систематизації. Так, П. В. Шумський до правоохоронних органів відносить прокуратуру та органи внутрішніх справ [6, с. 3]. А. В. Лапкін наводить інший перелік: «прокуратура; Служба безпеки України; органи внутрішніх справ; органи юстиції; нотаріат; Державна фіскальна служба; адвокатура; Державне бюро розслідувань; Державна прикордонна служба; Національне антикорупційне бюро; Державна контрольно-ревізійна служба; інші органи, визначені законом» [7, с. 12]. М. М. Бурбика та М. С. Уткіна пропонують таку систему правоохоронних органів: прокуратура, органи внутрішніх справ, Служба безпеки України, органи досудового розслідування, органи юстиції, Національне антикорупційне бюро, нотаріат, адвокатура, Державна фіскальна служба України, Державна аудиторська служба України, Державна виконавча служба України [8, с. 55-119]. Відмінними одне від

одного є не тільки наведені переліки, а і підхід законодавця щодо розуміння їх системи представлений у ч. 1 ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» [9].

Приймаючи до уваги специфіку державної політики в сфері забезпечення економічної безпеки та загрози криміногенного характеру, включаючи вчинення антикорупційних і пов'язаних із корупцією правопорушень до органів які реалізують правоохоронну функцію держави в окресленому напрямі на нашу думку слід віднести: Національну поліцію України, Національне антикорупційне бюро, Службу безпеки України, Державну фіскальну службу України, Державну аудиторську службу України, Державну прикордонну службу. В такому контексті до правоохоронних органів України вважаємо за можливе віднести і судові органи, котрі на ряду з правоохоронним реалізують ідентичну функцію, приймаючи безпосередню участь в реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави. Погоджуємось із С. І. Лекарем: «суди загальної юрисдикції здійснюють судочинство у справах про злочини, що завдають шкоди економічній безпеці України; забезпечують судовий захист суб'єктів економічної безпеки, чії права були порушені у зв'язку з діяльністю із забезпечення економічної безпеки» [10, с. 80].

На підставі вищенаведеного можемо визначити суб'єктів, що втілюють правоохоронну функцію в процесі реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави: Національна поліція України; Національне антикорупційне бюро; Служба безпеки України; Державна фіскальна служба України; Державна аудиторська служба України; Державна прикордонна служба; суди.

Систематизація таких суб'єктів, окрім теоретичного має не аби яке прикладне значення, оскільки в перспективі дозволить сформувати ґрунтовну стратегію втілення правоохоронного напрямку в реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави, виробити низку комплексних заходів спрямованих на нейтралізацію криміногенних чинників і факторів в окресленій сфері, встановити чіткий порядок взаємодії правоохоронних органів та уникнути дублювання їх повноважень.

Список використаних джерел

1. Шайдоров О. І. Основні загрози економічної безпеки держави та шляхи зменшення їх руйнівного впливу. *Вчені записки університету «КРОК»*. Серія: Економіка. 2014. Вип. 36. С. 52-59.

2. Шевчук І. В. Загрози економічній безпеці України в умовах політико-економічних реалій. *Університетські наукові записки*. 2018. № 1. С. 175-185.

3. Бандурка А. М. Судебные и правоохранительные органы Украины. Харьков : Университет внутренних дел, 1999. 250 с.

4. Бородін Д. І. Правоохоронні органи України: поняття та функції. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2015. № 2. С. 47-51.

5. Гбур З. В. Інституційне забезпечення економічної безпеки України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 3. С. 98-102.

6. Шумський П. В. Судові і правоохоронні органи України: опорний конспект лекцій. Тернопіль: «ЛІЛЕЯ». 2000. 186 с.

7. Лапкін А. В. Організація судових та правоохоронних органів України (у схемах): навчальний посібник. Харків: Право, 2017. 168 с.